

intal der leden zondagsscholen. Ook werd op is gegeven aan re scholen. Er net 201 leden. Gereformeerde en door gebrek voldoende getal bereiken.

ij het verkrijgen lenstoeffeningen bleken, de aan- en op de reeds is gebrek aan ben nauwlijks de godsdienst-kerken, terwijl enhullen daar bezwaren met er jeugdbijeen- gende worden bouw.

zyn is het vol- t zendingswerk twe, dwingende bekeering der asch-Katholicis- langstelling ge- erde kerk. Men geroepen, waar Gereformeerde informatorische resultaat. Velen g onderteekend.

in de dorpen wel de geweste- gendarmerie eerde actie op- verklaring van n boete van 20 llekeurige straf- boerderij, enz.

eerste gerefor- orp Wihor vast- zijn toen bijeen- district Riwne officieel opge- maar toen ik andant van de overigen ont- rden met geld- r nog eens bij n toestemming t dorp te ver- kerkleden in aan godsdienst- vaak 60—70 km ilijke tusschen-

inische theolo- l bedroeg 8, nl. 1 in Frankrijk, Ook ontvang- g. Dat de stu- lerricht ontvan- de predikanten ide theologische intal der predi- men 18.

y for Christian geversfonds ge- chures en 5000 unk zij de hulp orzitter de heer actaten gedrukt, or Oost-Europa r bijbelsche ge- bodoxe Kerken, n in veel exem- reformeerde be- maken, vraagt stige historische : gemeenteliden n en te onder-

gswerk geboden eer", dat in een n veel gelezen n, dat dit blad e uilgave ervan ontvangen van ste officiële ge- Verleden jaar . Bij de school in schoolcomité belangrijke bij- zer school. Uit zoeken om ook

n, in 6 nieuwe nnen. De bouw 000 zloty, waar- wordt bijeen- n bijeen te bre- en Zwitserland Basil Kusiw. Ge- ngekomen, ver-

tegenwoordigers naar de Oekraïne te zenden en aan de synode aldaar deel te nemen.

Treffende bijzonderheden geeft het jaarverslag over de wijze, waarop sommige gemeentelieden bij de Gereformeerde Kerk gekomen zijn. Zoo kwam b.v. een kloosterling toevallig met de gereformeerden in aanraking, en sindsdien voegde hij zich bij hen. Een oude vrouw, die zich eerst sterk tegen het Bijbel lezen door haar kinderen verzette, omdat de pastoor het lezen in de Schrift door leeken zondig genoemd had, werd eindelijk eveneens voor het evangelie gewonnen.

Het verslag besluit met de woorden: „Langs dezen weg zeggen wij u hartelijk dank voor alle weldaden. De Heere God beloone u rijkelijk! Wij vragen u vriendelijk, ons ook in de toekomst te willen gedenken, opdat de waarheid van het evangelisch geloof het gehele Oekraïense volk moge verlichten”. L. D.

Prof. Greijdanus uit de „commissie-van-acht”.

Onze lezers hebben twee weken geleden Prof. Greijdanus' mededeeling betreffende zijn lidmaatschap der bekende commissie gelezen. Daarover merkt „De Wachter” (Ds Rietberg) op:

Dit is zeer ernstig!

Het is een veeg teken, dat Prof. Greijdanus niet langer zitting kan nemen in de bekende „commissie-van-acht”.

Dit zal niet bevorderlijk zijn aan het welslagen van den arbeid van bedoelde commissie.

Een man als Prof. Greijdanus kan hier eigenlijk niet gemist worden.

Ieder stemt toe, dat onze hoogleeraar een man is van bijzondere kwaliteiten, een theoloog van den eersten rang.

Wij roemen niet in menschen, maar wij mogen toch wel eens met groote dankbaarheid er van spreken, indien wij door Gods goedheid mannen bezitten als Prof. Greijdanus.

Zijn wetenschappelijke bekwaamheid, zijn arbeid in de opleiding tot den dienst des Woords, zijn hoogstaande werken worden onder ons met eere genoemd.

En niet alleen onder ons, maar ook onder hen, die buiten zijn.

En dat zulk een man niet langer zitting kan nemen in de commissie inzake de bekende geschillen, is wel zeer, zeer sprekend!

Niet minder welsprekend is het, dat één van de redenen van zijn ontslagaanvraag ligt in het optreden van Prof. Hepp.

Voor het welzijn onzer kerken moeten wij het diep betreuren, dat Prof. Greijdanus tot dezen stap heeft moeten overgaan!

In verband hiermede moet ik nog iets zeggen over de voortgezette Synode.

De vraag komt naar voren: waarom is over het schrijven van Prof. Greijdanus aan onze kerken geen mededeeling gedaan?

De benoeming van „de commissie-van-acht” is publiek meegedeeld.

Aan het slot:

Een bespreking van het optreden van Prof. Hepp acht ik niet tot de onmogelijkheden te behooren.

Er is alle reden toe.

Het is te hopen, dat er verandering komt, eer nog anderen uit de commissie treden.

En daardoor steeds meer blijken zou hoe droevig het eigenlijk gesteld is.

Da B. A. Bos zegt in „Asser Kerkbode”:

Ik stel slechts één vraag: Keurt de Synode de handelingen van Prof. Hepp goed? Dat kan en wil ik niet gelooven. Maar hoe is het dan mogelijk dat men kan toestaan, dat Prof. Hepp doorgaat, of, als dit niet verhindert kan worden, hoe kan een Synode Prof. Hepp dan handhaven in de commissie, die ik bij zulk handelen van Prof. Hepp in de toekomst geheel zie derailleren?

Da I. de Wolff citeert in „Pro Ecclesia” het stuk van Prof. Greijdanus en merkt dan op:

Uit bovenstaande blijkt dus wel voldoende, dat de commissie-van-acht en de brochure-reeks van Prof. Hepp onderwerp van bespreking zijn geweest, terwijl het echter mischien niet te gewaagd is te onderstellen dat de grootst-mogelijke-eenparigheid niet betreft wat velen er in dit verband van denken.

Schorsing vanwege de classis.

In het vorige en vóór-vorige nummer hebben onze lezers Prof. Greijdanus' artikelen gelezen over de kwestie der schorsing van kerkeraadsleden vanwege de classis. In de neutrale pers („Telegraaf” b.v.) is daarvan nota genomen. Sinds is gebleken, dat deze aangelegenheid de classis en de Kerk van Drachten betrof. Ook de kerkelijke pers houdt zich met de kwestie bezig. Da A. M. Boeijsma schrijft in „Het Kerkblad” van Haarlem:

De tegenspraak van „het nieuwe Kerkrecht”, dat Dr Bouwman in een serie artikelen in „De Bazuin” positief ontwikkelt, is al gekomen. De vorige week nam ik diens volgende uitspraak over: „dat de meerdere vergaderingen in geval van wanbestuur der plaatselijke kerk de bevoegdheid hebben, om de plaats van den kerkeraad in te nemen en den kerkeraad te vervangen”.

Deze gestelde regel schijnt nu, al heel spoedig, toe-

passing te hebben gevonden, en wel door de classis Drachten in de plaatselijke kerk van Drachten.

Na afwijzing van wat over den „achtergrond” der plaatselijke geschillen in „De Telegraaf” geschreven is, merkt Da B. op, dat het „voor de zooveelste maal hier gaat over de verhouding van het gezag van den kerkeraad en dat der meerdere vergaderingen”:

De Independenten hebben altijd geleerd, dat de macht der meerdere vergaderingen slechts in het geven van advies bestaat, zonder dat deze ooit zal mogen ingrijpen in het plaatselijk kerkelijk leven. Van Gereformeerde zijde is echter altijd staande gehouden dat het gezag der meerdere vergaderingen, hoewel niet heerschend maar dienend, tevens gezaghebbend en bindend is. Daarbij worden de plaatselijke kerken niet ontvoegd, beroofd van hun macht. Want, zij komen met de macht, welke zij van Christus ontvangen hebben, door haar afgevaardigden in de meerdere vergaderingen samen om de kerkelijke zaken te behandelen”. (Jansen, Korte Verklaring v. d. K. O., 2e druk, blz. 326.)

Zoo stelde de groote Voetius de vraag: „of aan een synode of classe de macht van excommunicatie toekomt?”

En daarop antwoordt hij zeer beslist: „Ja, in geval van wanbestuur bij een plaatselijke kerk en haar kerkeraad, of in geval van hooger beroep op een synode, of in geval een moeilijke zaak ter beslissing aan een classe of synode wordt overgedragen”. (Jansen, blz. 326.)

Schorsing is iets anders dan excommunicatie; ook is een uitspraak over de wenschelijkheid van schorsing iets anders dan de acte van schorsing zelf; en excommunicatie kan soms de betekenis hebben van „verbreking van het kerkverband”.

Da B. A. Bos schrijft in „Asser Kerkbode”:

Ten koste van de zelfstandigheid der plaatselijke Kerk, heeft de classis hiërarchisch ingegrepen, en daardoor ook in de praktijk getoond, dat we het z.g. „nieuwe Kerkrecht”, dat gelukkig nog geen kerkelijke goedkeuring kreeg, niet moeten hebben. Hier geldt het: Weest op uw hoede.

In „Leeuwarder Kerkbode” (classicaal) oordeelt de heer H. Algra:

Er is in deze tijd eenige discussie over het Gereformeerde kerkrecht. Met name over de taak en de rechten der meerdere vergaderingen.

Vele overigens meelevende Gereformeerden weten van kerkrecht weinig. Zij kunnen je b.v. best vragen: Wie is voorzitter van de classis Leeuwarden? Of ze informeren naar het „bestuur” van de classis.

Ze weten niet, dat de classis een vergadering is, waar de kerken samenkomen. De classis heeft geen bestuur. Elke keer, dat de classis uiteengaat, wordt eerst een roepende kerk aangewezen. Die noodigt een volgende keer de kerken uit tot een nieuwe vergadering en de dominee van de roepende kerk opent dan ook die vergadering. Daarna wordt een moderamen benoemd: een praeses, een scriba, een assessor. Maar als die vergadering wordt gesloten, is de taak van den praeses afgelopen, en van den scriba en den assessor ook. Hun taak was, een vergadering te leiden, niet, een aantal kerken te besturen.

Nu is er in den laatsten tijd verschil van meening over de vraag, of zulk een classicale vergadering, zulk een samenkomen van kerken, wel het recht heeft, in een bepaalde kerk in te grijpen, door er b.v. ouderlingen te schorsen. De Kerkenorde kent zooiets niet. Daar wordt alleen gesproken van schorsing door den eigen kerkeraad, met medewerking van een genabuurde kerk.

De Kerkeraad van Huizum b.v. heeft dus het recht, een ouderling van zijn kerk te schorsen. Maar om te voorkomen, dat zulk een ernstige maatregel niet met de noodige objectiviteit zou geschieden, moet er een genabuurde kerk in worden gekend.

Over een andere wijze van schorsen, b.v. door een classicale vergadering, wordt in de Kerkenorde niet gerept.

Nu zijn er menschen, die zeggen: het mag daarom wel. Een meerdere vergadering heeft wel het recht. Want — in het jaar zooveel is het óók gebeurd.

Zulk een redeneering deugt niet.

Wat een keer gebeurd is, is daarom nog geen recht. De onderlinge verhouding tusschen de kerken, die in één kerkverband leven, is gestipuleerd in de Kerkenorde. Daarin staat het zwart op wit.

En alle rechtszekerheid verdwijnt, als men de Kerkenorde krachteloos en overbodig zou trachten te maken door wat eenmaal gebeurd is, normatief te verklaren.

Dan zou ook geen mensch meer weten, hoe het kerkverband is. Want er ligt véél in de historie verborgen. Elk nieuw feit, door de scherpzinnigheid eens hoogleeraars aan het licht gebracht, zou tegelijk een nieuw artikel beteekenen, dat toegevoegd werd aan de Kerkenorde.

En daarom zal men verstandig doen, de discussie niet te vertroebelen. Dat doet men, als men, in plaats van de Kerkenorde te raadplegen, op zoek gaat naar het praecedent.

Da H. J. Heida meent, blijkens „Geref. Kh.” Vlaardingen e.a.:

Een deel des kerkeraads af te zetten wegens wanbestuur mag nooit wezen een maatregel, die het stempel draagt van machtsgebruik om aan een jarenlange, lastige kwestie een einde te maken.

Dat wij hier te doen hebben met een geheel nieuw kerkrecht, waarbij afzetting wegens wanbestuur behoort tot de rechtsmiddelen, zou ik niet graag beweren; maar, zorg, uiterste zorg moet gedragen, dat dit middel niet worde toegepast om aan een lastigen toestand een einde te maken, om een meerderheid in de classis een oplossing te vergemakkelijken, om een knoop door te hakken, die moeilijk was te ontwarren. Daarom, bij dezen maatregel, bij dit nieuwe argu-

ment, moet licht komen; anders zetten wij den voet op een weg, waarvan niemand het einde kan voorzien, waarbij geslepenheid, handigheid en listigheid vrijer baan krijgen dan gerechtigheid en waarheid.

Is er wanbestuur — het is een weersinwendend woord — dan moet dat ook onder het volle zonlicht blijken voor ieders oog.

Da Joh. H. Rietberg in „De Wachter” heeft ook vragen:

Wat is dat: „wanbestuur in de uitoefening van het ambt?”

De dissertatie van Dr. Bouwman van Nieuwendam heeft trachten aan te toonen, dat Voetius dit ook noemt als één van de gronden voor schorsing. Maar tot nu toe is deze argumentatie onder ons niet gebruikelijk.

Het is trouwens ook een zeer rekbaar begrip, bijzonder elastisch.

Wie maakt het uit, dat er wanbestuur is?

Is dat een nauwkeurig omschreven begrip?

Wanneer maakt iemand zich schuldig aan „wanbestuur in de uitoefening van zijn ambt?”

En heeft een classicale vergadering de bevoegdheid dit uit te maken? De één zal dit wanbestuur noemen en de ander weer iets anders.

Zoo wordt de schorsing van ambtsdragers aan zeer individuele inzichten opgehangen.

Terwijl een schorsing toch zulk een gewichtige zaak is, dat daarvoor wel zeer positieve redenen moeten zijn, voor geen tweërlei uitlog vatbaar.

Bovendien is het de groote vraag of een classis tot schorsing mag overgaan met voorbijgang van den kerkeraad.

In „Geref. Kerkblad” van Leeuwarden schrijft Dr W. A. van Es:

Reeds nu wordt ook in de pers tegen deze geste bezwaar geopperd. Wat is „wanbestuur”? Wie heeft de aanwezigheid ervan te constateren? Is er in overeenstemming met de K. O. gehandeld? En zoo niet, was dit dan geoorloofd? enz.

Het komt ons echter beter voor, het onderzoek naar al dergelijke vragen aan onze kerkelijke vergaderingen zelf over te laten en niet tot een pers-debat te maken.

Maar de zaken, waarover het loopt, zijn van algemeen belang; voorts is voorkomen beter dan genezen; en ook heeft Dr v. Es — we gelooven: terecht — zelf in de pers aanverwante kwesties indertijd behandeld in verband met de Asser Synode.

Tenslotte het „Geref. Jongelingsblad”:

Onze opgroeiende jeugd neemt kennis van hetgeen in de kerkelijke pers geschreven wordt en wanneer de jongelui daar zoo ver uiteenlopende beschouwingen lezen dan vragen ze elkander verwonderd af: Hoe is 't mogelijk?

Het doel van ons Gereformeerd Jeugdwerk is mede om bij de opgroeiende jeugd eerbied bij te brengen voor het kerkelijk instituut en de „meerdere vergaderingen”, maar dat wordt ons op deze wijze niet gemakkelijk gemaakt.

Om deze reden spreken we ook onze besliste afkeuring uit over de wijze, waarop Prof. Greijdanus in de „Reformatie” het besluit van de classis Drachten bespreekt.

Of hij met zijn critiek gelijk heeft of niet — wij wagen het niet te beoordeelen, omdat het hier een kerkrechtelijke kwestie geldt, maar wel weet ik, dat op deze wijze onder onze jonge menschen de eerbied voor de organen van het Kerkelijk instituut ernstig bedreigd wordt, zeer tot schade voor ons Kerkelijk leven.

Wij trachten aan onze jeugd steeds bij te brengen, dat bij de beoordeeling van besluiten, door kerkelijke vergaderingen genomen, altijd eraan moet worden gedacht, dat we daar in bijzonderen zin moeten spreken over de „leiding des Heiligen Geestes”, maar wanneer dan een hoogleeraar aan de school onzer Kerken publiek spreekt van „louter hiërarchie” en „menschelijke willekeur”, van „menschelijke aanmatiging” en „overheersching van 's Heeren Kerk”, dan heffen we waarschuwend den vinger omhoog en we zeggen: Professor — denkt u er wel aan, dat ge door zulke openbare critiek in de harten van onze jeugd den eerbied ondermijnt voor ons Kerkelijk instituut?

Wanneer hier een verkeerde beslissing is genomen — wij wagen dat niet te beoordeelen — dan moet zulks hersteld worden en ik meen dat de weg daartoe open staat.

Maar nog eens — in het belang der Kerk en van onze opgroeiende jeugd achten we het noodzakelijk, dat men ophoude op deze wijze te spreken over onze meerdere vergaderingen.

Daarmee wordt 's Heeren Tempel niet gebouwd.

„Gemakkelijk is het niet”, och neen, voor niemand. Christelijk werken is trouwens nooit gemakkelijk. Maar het scheelt veel, of men de standpunten, die over en weer worden ingenomen, objectief weergeeft, ja dan neen. Doet men dat, dan kan de jeugd meeleven in de moeilijkheden der ouderen. Overigens is het gevaarlijk, de leiding des Heiligen Geestes anders dan uit de Schrift, de belijdenis en de daarop rustende ordeningen te verifiëren. Voorts is in principieele kwesties scherpe probleemstelling wets-conform, en oordeelt ze geen personen, doch beginselen, gelijk dan ook in dit geval terug te gaan is tot de principieele beschouwingen van Prof. Greijdanus, eenigen tijd geleden in „De Reformatie” gegeven, lang vóór er een kwestie-Drachten bekend was. En tenslotte: in de dagen van Voncken en Kuyper is altijd beseft, dat men den tempel des Heeren bouwt, door beginselvragen scherp te stellen, de aanstaande gemeente- en kerkeraadsleden daarin te doen meeleven, personen en zaken te onderscheiden, een veroordeeling van een daad scherp te onderscheiden van